

H. Moellering (ED.)

SPATIAL DATABASE TRANSFER STANDARDS: CURRENT INTERNATIONAL STATUS

Međunarodno kartografsko udruženje (International Cartographic Association – ICA) osnovalo je na sastanku u Budimpešti u kolovozu 1989. radnu grupu Norme za razmjenu kartografskih baza podataka (Digital cartographic database exchange standards). Za predsjednika radne grupe izabran je prof. Harold Moellering. Članovi radne grupe pripremili su već za sljedeći sastanak održan u Švicarskoj, u srpnju 1990., izvještaje o stanju u svojim državama. Tako je nastao rukopis ove knjige koja, nakon uvodnog članka, sadrži izvještaje o stanju normizacije formata za razmjenu digitalnih kartografskih podataka u 16 država i u dvije međunarodne radne grupe. Knjiga ima 247 stranica, tvrdo je ukoričena, a nakladnik joj je Elsevier Applied Science, London i New York.

U opsežnom uvodnom članku urednik, prof. Moellering, iznosi osnovne postavke, opisuje proces prijenosa podataka i navodi poželjne značajke tog procesa. Nakon uvodnog članka slijede izvještaji o rezultatima rada u pojedinim državama poredani po abecednom redu naziva država. Budući da je o radovima na izradi formata za razmjenu prostornih podataka u *Sjedinjenim Američkim Državama, Velikoj Britaniji, Njemačkoj, Francuskoj i Švedskoj* već pisano u Geodetskom listu (1993., 15–27), to ćemo se ovdje osvrnuti s nekoliko rečenica na radove u preostalim 11 država o kojima izvještava ova knjiga.

Australija je rad na izradi nacionalne norme za prijenos topografskih podataka započela 1974. godine. Prva verzija formata objavljena je 1981., a nova poboljšana verzija 1989. Nakon 15 godina rada zaključeno je da format ne zadovoljava suvremene zahtjeve za prijenos prostornih podataka i odlučeno da se preuzme nešto modificirana američka norma SDTS.

U *Austriji* su radovi na izradi formata za razmjenu geografsko-geometrijskih podataka započeli potkraj 1988. Radna grupa Austrijskog instituta za normizaciju završila je posao u vrlo kratkom roku pa je Austrija već 1. lipnja 1990. imala službenu normu. Norma međutim ne uključuje sve vrste prostornih podataka, a ni topološke informacije.

U *Kanadi* posao na izradi norme za razmjenu prostornih podataka nije objedinjen na jednom mjestu, nego se paralelno odvija pet aktivnosti. Kanadski su geodeti posao započeli 1978. i prvu verziju formata dovršili su 1982.

Posao normiranja na području geoinformacijskih sustava u *Kini* na samom je početku – u stadiju uočavanja problema.

Finsko Ministarstvo poljodjelstva i šumarstva izabralo je 1985. osam radnih grupa s više od 100 članova iz 30 organizacija radi uspostave zemljišnog informacijskog sustava. Kao rezultat tog rada nastale su i dvije norme koje omogućuju razmjenu geografskih podataka.

Odjel za kartografiju Eötvös Lorand sveučilišta u *Madarskoj* uspostavio je u drugoj polovici 1980-ih godina radnu grupu radi izrade norme za razmjenu prostornih podataka. Prostudirane su američka, kanadska, engleska i njemačka norma i izrađen prijedlog za normizaciju digitalne katastarske karte.

Iako se kartografske baze podataka izrađuju u *Japanu* već dvadeset godina, tek 1985. je izabran Odbor za normizaciju u digitalnoj kartografiji. Taj je odbor 1988. definirao format za razmjenu digitalnih kartografskih podataka.

Na *Novom Zelandu* je 1987. objavljen prvi dokument o potrebi izrade norme za razmjenu prostornih podataka. Nakon detaljnih studija zaključili su da američki format SDTS uz male modifikacije zadovoljava sve njihove zahtjeve.

Rad na normizaciji u području prostornih podataka bio je u *Norveškoj* od 1972. do 1985. u nadležnosti Ministarstva za zaštitu okoliša. Prva verzija formata za razmjenu prostornih podataka objavljena je 1985., a kompletna verzija 1987. Format omogućuje razmjenu samo vektorskih podataka. U daljem radu, koji je od 1986. u nadležnosti Nacionalne kartografske uprave, treba u format uključiti i rasterske podatke.

U *Južnoj Africi* rad na izradi norme za razmjenu digitalnih georeferenciranih informacija počeo je u studenom 1985. Norma za razmjenu dovršena je u ožujku 1987. i dostavljena na recenziju. Stiglo je vrlo malo primjedbi i definitivna verzija, koja uključuje vektorske i rasterske podatke, objavljena je u rujnu 1987.

U sklopu projekta RAV koji je u *Švicarskoj* započeo 1978. treba u sljedećih 20 do 30 godina prevesti postojeće katastarske planove u zemljišni informacijski sustav. Projekt uključuje i izradu norme za razmjenu podataka čija je prva verzija dovršena u srpnju 1990. Za ostale vrste prostornih podataka ne postoji norma.

CERCO (Comite Europeen des Responsable de la Cartographie Officielle) je organizacija sastavljena od direktora europskih nacionalnih kartografskih agencija. CERCO, među ostalim, ima i radnu grupu koja radi na izradi europskog formata za razmjenu prostornih podataka (European Transfer Format – ETF). Razmatra se mogućnost da neki od postojećih europskih formata preuzme ulogu ETF. Najveći kandidat je engleski format NTF, ali tek kad postane kompatibilan s međunarodnom normom ISO 8211 (Specification for a data descriptive file for information interchange).

Devet zemalja članica NATO-saveza uspostavilo je 1983. radnu grupu Digital Geographic Information Working Group (DGIWG). Ta je radna grupa izradila prijedlog formata za razmjenu vektorskih i rasterskih podataka pod nazivom DIGEST. Format se temelji na već spomenutoj međunarodnoj normi, ISO 8211.

Ova vrijedna knjiga objavljena je 1991. pa se treba nadati da će radna grupa uskoro objaviti i izvještaje o radovima izvršenim nakon 1990.

Nedjeljko Frančula

J. P. Snyder

FLATTENING THE EARTH Two thousand years of map projections

Knjigu *Flattening the earth* (u slobodnom prijevodu **Preslikavanje Zemlje u ravninu**) s podnaslovom *Two thousand years of map projections* (**Dvije tisuća godina kartografskih projekcija**) Johna P. Snydera objavila je 1993. nakladnička kuća The university of Chicago press. Knjiga ima 365 stranica sa 171 slikom. Cijena je knjizi \$ 35,95.

Ta knjiga popunjava veliku prazninu, jer u suvremenoj kartografskoj literaturi nije bilo knjige o povijesti kartografskih projekcija.

Autor je sadržaj knjige podijelio u četiri poglavlja. Svako od ta četiri poglavlja dijeli se u dva glavna odjeljka. U prvom se opisuje primjena prethodno izumljenih projekcija, a u drugom novo izumljene projekcije u tom razdoblju.

Prvo poglavlje pod naslovom *Emergence of map projections: classical through renaissance* (Oživljavanje klasičnih kartografskih projekcija tijekom renesanse) obuhvaća razdoblje od 1470. do 1669. godine. Godine koje omeđuju renesansu proizvoljno su izabrane, ali su vezane uz važne događaje u kartografiji i geodeziji. Godine 1470. tiskano je prvo izdanje Ptolomejeve Geografije. Tih godina tiskane su i prva karta svijeta i prva karta zvjezdanog neba. S druge strane, oko 1670. izvršena je prva geodetska izmjera jedne države i razvijena tehnika računanja, što omogućuje bitno poboljšanje točnosti karata. Prije kraja navedenog razdoblja bilo je poznato šesnaest kartografskih projekcija, među kojima su ortografska, gnomonska, stereografska i Mercatorova.